ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ

«ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ,
ԵԿԵՂԵՑԻ ԵՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ»
(Թիւ 7)

ՃՇՄԱՐԻՏ ԱՂՕԹՔԸ

ՎԱՂԻՆԱԿ Ծ. ՎՐԴ. ՄԵԼՈՅԵԱՆ

ԱՆԹԻԼԻԱՍ
2026

ՀՐԱՄԱՆԱԻ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա.

ՎԵՀԱՓԱՌ ԵԻ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԵԻ
ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՉԱԿԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԱՂՕԹՔԸ

1) Ո՞ր մէկն է Աստուծոյ սրտին ամէնէն շատ խօսող աղօթքը:

Աստուծոյ սրտին ամէնէն շատ խօսող աղօթքը այն է՝ երբ աղօթող անձը աղօթքի պահուն իր ուշադրութիւնը Աստուծո՛յ վրայ կը կեդրոնացնէ եւ ո՛չ թէ Աստուծոյ ձեռքին վրայ, եւ կը ջանայ զԱստուած առնել իր մէջ եւ ո՛չ թէ Աստուծմէ բան մը առնել: Սաղմոսագիրը կ'ըսէ, թէ ծառան իր տիրոջ ձեռքին կը նայի, աղախինը՝ իր տիկնոջ ձեռքին, բայց հաւա-

տացեալը պէտք է Տիրո՛ջ նայի եւ ո՛չ թէ անոր ձեռքին (Սղ 123.2): Մէկու մը ձեռքին նայիլը եւ անկէ բան մը սպասելը ծառայի հոգեբանութիւն է: Աղօթող անձը պէտք է ձերբազատի ծառայի այս հոգեբանութենէն, եւ պէտք է աղօթէ Աստուծոյ եւ ըսէ. *«Ո՛վ Տէր, քեզմէ չեմ ուզեր, այլ՝ քե՛զ կ'ուզեմ: Օրհնեալդ կը փնտռեմ եւ ո՛չ թէ օրհնութիւններդ: Պարգեւատուդ կ'ուզեմ եւ ո՛չ թէ պարգեւներդ: Սրտիդ մէջ բնակիլ եւ քեզ իմ սրտիս մէջ բնակեցնել կ'ուզեմ: Սորվեցուր ինծի Տէր միայն սրտիդ նայիլ, եւ ո՛չ երբեք ձեռքիդ»:* Ահա ա՛յս է ճշմարիտ աղօթքը:

2) Մենք որո՞ւ կ’աղօթենք։

Աղօթքի կանգնող ոեւէ անձ պէտք է խորապէս գիտակցի թէ ինք՝ իր Հօրը ներկայութեան է որ կը կանգնի։ Ճիշդ է որ Աստուած՝ Աստուա՛ծ է, Տէ՛ր է, Արարի՛չ է, Թագաւո՛ր է, Փրկի՛չ է, Դատաւո՛ր է, բայց այս բոլորին առընթեր, Աստուած նաեւ Հայր է, գուրգուրալից ու գորովալից Հայր։ Երբ աշակերտները փափաքեցան աղօթել սորվիլ, Յիսուս անոնց պատուիրեց աղօթքը սկսիլ *«Հայր մեր»* բառերով։ Այս բառերով Յիսուս պարզեց, թէ աղօթքը մեր երկնաւոր Հօրը հետ խօսիլ է։

«Հայր մեր» բառերով Յիսուս պարզեց, թէ Աստուծոյ ու մարդուն յարաբերութիւնը՝ Ստեղծիչի ու ստեղծուածի, Իշխողի ու իշխուածի, Տէրի ու ծառայի, Պահանջողի ու պահանջուածը կատարողի յարաբերութիւն պէտք չէ ըլլայ, այլ՝ Հայր եւ զաւակի քաղցր ու մտերմիկ յարաբերութիւն: Այս յարաբերութիւնը առանց աղօթքի չ'ըլլար: Չմոռնանք որ Յիսուս խաչին վրայ զԱստուած «Հա՛յր» կոչելով, պարզեց թէ ինք՝ իր արիւնը կը թափէր ո՛չ միայն մարդուն մեղքը ներելու համար, այլեւ՝ որպէսզի Աստուած դառնայ մեր Հայրը, եւ մենք՝ իր զաւակները:

3) Ե՞րբ պէտք է աղօթենք։

Մի՛շտ։ Անոնք որոնք կ'աղօթեն միայն երբ նեղութեան մէջ ըլլան, կը նշանակէ թէ իրենց համար Աստուած սոսկ Տէր մըն է որուն կրնան դիմել եւ նեղութիւններէ ազատութիւն խնդրել։ Աստուած սակայն նեղութիւններէ ազատող մը չէ սոսկ, այլ սիրոյ Հա՛յր մը, որ սէ՛ր կը սպասէ իր զաւակներէն։ Արդարեւ, աղօթքը Աստուծոյ հետ սիրոյ ու սիրալիր երկխօսութիւն պէտք է ըլլայ։

Անոնք որոնք կ'աղօթեն միայն երբ ցաւ կամ հիւանդութիւն ունենան, կը նշանակէ թէ իրենց հա-

մար Աստուած սոսկ բժիշկ մըն է կամ դեղագործ մը, եւ երկինքը «հիւանդանոց» մը կամ դեղարան մը, որուն դուռը կրնան զարնել ամէն անգամ երբ ցաւ կամ հիւանդութիւն ունենան: Ո՛չ սակայն, Աստուած դեղագործ չէ եւ ո՛չ ալ երկինքը դեղարան, սոսկ բժիշկ մը չէ եւ ո՛չ ալ երկինքը հիւանդանոց, այլ սիրոյ ու սիրող Հա՛յր մը, որ սէ՛ր կը սպասէ իր սիրոյն պտուղը եղող մարդոցմէն:

Անոնք որոնք կ'աղօթեն միայն երբ ննջեցեալ մը ունենան, կը նշանակէ թէ իրենց համար Աստուած սոսկ մեռելներու Աստուած է եւ ո՛չ թէ ողջ ու ողջերու Աստուած:

Ո՛չ սակայն, Աստուած կենդանի՛ ու կենդանիներո՛ւն Աստուածն է, որ սէ՛ր կը սպասէ մարդոցմէն՝ որոնց սիրոյն համար մեռաւ, եւ որոնց՝ յաւիտենական սիրոյ թագաւորութիւն մը յանձնելու համար մեռաւ։

Անոնք որոնք կ'աղօթեն միայն երբ բանի մը կարիքը ունենան, կը նշանակէ թէ իրենց համար Աստուած սոսկ կարիքներ գոհացնող մըն է։ Ո՛չ սակայն, Աստուած սոսկ մեր նիւթական կարիքները հայթայթող մը չէ, մեր ձեռքն ու գրպանը լեցնող մը չէ, այլ՝ մեր սիրտն ու հոգին իր սիրով ու քաղցրութեամբ լեցնողն է։

Անոնք որոնք կ'աղօթեն իրենց գործերու յաջողութեան համար միայն, կը նշանակէ թէ իրենց համար Աստուած սոսկ մէկն է՝ որուն գործն է՝ գործ հայթայթել գործ չունեցողին, խանութ բանալ՝ խանութ չունեցողին, աշխատանք գտնել՝ աշխատանք փնտռողին: Աստուած սիրով կ'ընէ այս բոլորը. անտարբեր չէ մարդոց գործին ու քրտինքին նկատմամբ. բայց իր գործը այս բաները կատարելը չէ միայն: Հա՛յր է Աստուած. սիրել ու սիրուիլ ուզող Հայր: Ուստի, աղօթքի ատեն բանանք մեր սիրտը, ըմբռնենք Աստուծոյ սէրը, եւ թոյլ տանք որ ան ալ ըմբռնէ՝ մեր սէրը:

4) Ո՞վ է որ մեզի աղօթել կը սորվեցնէ։

Սուրբ Հոգին է որ մեզի աղօթել կը սորվեցնէ (Հռ 8.26)։ Առանց Սուրբ Հոգիին մատուցուած աղօթքը՝ աղօթք չէ, այլ՝ դատարկ խօսք։ Սուրբ Հոգին է որ աղօթքի ժամանակ կը շարժէ մեր սրտի բերանը, եւ կը սորվեցնէ մեզի թէ աղօթքի ժամանակ սի՛րտը պէտք է խօսի եւ ո՛չ թէ բերանը, հոգի՛ն պէտք է խօսի եւ ո՛չ թէ լեզուն։ Աղօթքի պահը՝ Սուրբ Հոգիին պահն է, ուստի, աղօթքի ժամանակ թոյլ տանք որ Սուրբ Հոգին գործէ ու ներգործէ մեր սրտին ու հոգիին

մէջ, որովհետեւ, Սուրբ Հոգին է որ աղօթքի ժամանակ կը յայտնէ մեզի Աստուծոյ կամքը, եւ զայն կատարելու զօրութիւն կը շնորհէ: Սուրբ Հոգին է որ աղօթքի ժամանակ կը յայտնէ մեզի թէ ի՛նչպէս պէտք է ապրիլ մեր քրիստոնէական կեանքը, թէ ի՛նչպէս եւ ինչո՛ւ պէտք է սիրել, ներել, օգնել: Տակաւին, երբ սորվինք Սուրբ Հոգիով աղօթել՝ աղօթքը կը դադրի խնդրանք ըլլալէ եւ կը վերածուի փառաբանութեան. արդարեւ, փառաբանութիւնը հոգի՛ն է աղօթքին, առանց որուն կը մեռնի աղօթքը: Սուրբ Հոգին է որ ուրախութեամբ աղօթելու պարգեւը կու տայ մեզի:

5) Ի՞նչ պէտք է ընենք աղօթքը աւարտելէ անմիջապէս ետք։

Շատեր իրենց աղօթքը աւարտելէ ետք՝ ոտքի կ'ելլեն եւ իրենց գործին կը լծուին, եւ կը մոռնան որ Աստուած ալ ըսելիք ունի իրենց։ Աղօթքը երկխօսութիւն է Արարիչին ու արարածին միջեւ։ Իսկ «երկխօսութիւն» կը նշանակէ՝ երկու անձերու միջեւ խօսակցութիւն։ Ուստի չ'ըլլար մեր ըսելիքը ըսենք, մեր խնդրելիքը խնդրենք, այլ խօսքով՝ մեր աղօթքը ընենք ու ձգենք մեր գործին երթանք։ Նման աղօթք երկխօսութիւն չէ, այլ՝ մենախօսութիւն, այսինքն՝

մինակնիս կը խօսինք, եւ թոյլ չենք տար կամ առիթ չենք տար որ Աստուած ինքն ալ խօսի: Ի՞նչ կ'ըսենք այն մանուկին մասին որ մէկու մը դուռը կը զարնէ եւ առանց սպասելու որ տանտէրը դուռը բանայ՝ կը ձգէ կ'երթայ: Ահա այս մանուկին նման է այն մարդը որ կ'աղօթէ եւ առիթ չի տար Աստուծոյ որ երկինքի դուռը բանայ եւ խօսի հետը, այլ կը ձգէ եւ իր գործին կ'երթայ: Մանուկ չըլլանք մեր աղօթական կեանքին մէջ: Կամ ի՞նչ պիտի ընէինք եթէ մեր քով մէկը գար եւ մէկ ժամ խօսէր եւ ապա ձգէր երթար, առանց առիթ տալու մեզի որ բառ մը ըսէ-

ինք: Նախատուած կամ նոյնիսկ վիրաւորուած պիտի չզգայի՞նք. անշո՛ւշտ. ուրեմն, զգոյշ ըլլանք որ մենք ալ նոյն ձեւով չվարուինք Աստուծոյ հետ: Առիթ ու ժամանակ տանք Աստուծոյ որ խօսի մեր սիրտերուն, եւ մեր խղճի միջոցաւ՝ խօսի մեր միտքերուն: Աւելի կարեւոր է որ Աստուած ի՛նք՝ իր կամքը յայտնէ մեզի եւ իր ձայնը լսելի դարձնէ, քան մենք՝ մեր կամքը յայտնենք իրեն, եւ մեր ձայնը լսելի դարձնենք: Աստուած գիտէ մեր կամքը, մե՛նք է որ չենք գիտեր իր կամքը, ուստի, մե՛նք է որ աշխատանք պէտք է տանինք Աստուծոյ կամքը գիտնալու. եւ

ասիկա տեղի կ'ունենայ, երբ մեր աղօթքէն ու փառաբանութենէն ետք, խնդրենք Սուրբ Հոգիէն որ բանայ մեր սրտի ականջները, ապա լուռ ու հանդարտ կենանք, եւ խնդրենք Տիրոջմէն որ խօսի մեր սիրտերուն, խիղճերուն ու միտքերուն: Եւ հաւատացէք՝ կը խօսի՛: Սկզբնական շրջանին կըրնանք իր ձայնը չլսել մեր սիրտերուն մէջ, բայց երբ վարժութիւն դարձնենք աղօթքէն ետք լուռ կենալ եւ սպասել ու ակնկալել որ խօսի՝ որոշ ժամանակ մը ետք պիտի սկսինք շատ յստակ լսել Տիրոջ ձայնը Սուրբ Հոգիին միջոցաւ՝ մեր սիրտերուն մէջ:

6) Ճի՞շդ է աղօթել որ փորձութիւններու չհանդիպինք։

Կեանքի փորձութիւններն են որ մեզ կը մաքրեն, կը կերտեն, կը սրբեն եւ մեզ Քրիստոսի պատկերը կը դարձնեն։ Հետեւաբար, մեր աղօթքը պէտք է ըլլայ՝ ո՛չ թէ փորձութիւններու չհանդիպիլ, այլ՝ յաղթել փորձութիւններուն, ու յաղթելով՝ սրբուիլ, սրբագործուիլ ու Յիսուսի նմանութիւնը մեր վրայ առնել։ Լսեցէք թէ ի՛նչ կ'ըսէ Յիսուս. *«Արթուն մնացէք եւ աղօթեցէ՛ք, որպէսզի փորձութեան մէջ չհյնաք»* (Մտ 26.41)։ Համաձայն Տիրոջ խօսքին, պէտք է աղօթել՝

ո՛չ թէ որպէսզի փորձութեան չհանդիպինք, այլ՝ որպէսզի փորձութեան մէջ չիյնանք: Փորձութեանց հանդիպիլը անխուսափելի է. կարեւորը անոնց մէջ չիյնալն է, անոնց չյանձնուիլն է. Յիսուս ինքն ալ փորձութիւններու հանդիպեցաւ, բայց չիյնկաւ անոնց մէջ: Եւ յետոյ, ի՞նչպէս կրնանք աղօթել որ փորձութիւններու չհանդիպինք երբ Պետրոս առաքեալ կը վկայէ, թէ երբ կ'անցնինք կրակի նման այրող փորձութիւններէ՝ Քրիստոսի չարչարանքներուն է որ մասնակցած կ'ըլլանք (Ա.Պտ 4.12-13): Այս առումով, աղօթել որ փորձութիւններու չհանդիպինք կը

նշանակէ՝ մերժել Քրիստոսի չարչարանքներուն մասնակից ըլլալ: Տակաւին, ի՞նչպէս կրնանք աղօթել որ փորձութիւններու չհանդիպինք, երբ Յիսուս կը յայտնէ թէ փորձութիւնները մեզի համար առիթ են իր մասին վկայութիւն տալու (Ղկ 21.12-13): Աղօթել որ փորձութիւններու չհանդիպինք կը նշանակէ՝ թէ չենք ուզեր վկայութիւն տալ Յիսուսի մասին: Չենք կրնար աստուածապաշտ կեանք մը ապրիլ եւ ակնկալել փորձութիւններէ զերծ կեանք մը. Պօղոս առաքեալ կը վկայէ, թէ *«բոլոր անոնք որոնք կ'ուզեն աստուածպաշտութեամբ Քրիստոս Յի-*

սուսի միացած ապրիլ, անպայման հալածանքներու պիտի ենթարկուին» (Բ.Տմ 3.12)։ Վկայութիւնները շատ են, բայց վերոյիշեալ երեքով բաւարարուիմ, հետեւեալը ըսելու համար. ի՞նչ է Աստուծոյ կամքը մեզի համար. հանգիստ եւ ուրախ կեանք մը ապրի՞լը, թէ՝ սուրբ ու յաղթողի՛ կեանք մը ապրիլը։ Յստակ է որ Աստուած կ'ուզէ որ մենք սո՛ւրբ ու յաղթո՛ղ ըլլանք. իսկ կրնա՞նք սուրբ ըլլալ եթէ մեր կեանքին մէջ մեզ սրբող փորձութիւններ չկան. կրնա՞նք յաղթող ըլլալ եւ յաղթող կոչուիլ եթէ չկան փորձութիւններ որոնց յաղթենք (Յյտ 2.10-11)։

7) Օրը ո՞րքան պէտք է աղօթել:

Մէկը որքան շատ ու որքան երկար աղօթէ, ա՛յնքան աւելի կը սրբուի ու սուրբ կը դառնայ, կը զօրանայ ու հաւատքի ախոյեան կը դառնայ: Այո՛, շատ ու երկար աղօթելով, եթէ հաւատքի աստղ մըն ենք՝ հաւատքի արեգա՛կ կը դառնանք. եթէ հաւատքի պզտիկ զինուոր մըն ենք՝ հաւատքի մեծ զօրավա՛ր մը կը դառնանք. եթէ խեղճ ծիլ մըն ենք՝ մեծ ծառի՛ մը կը վերաճուինք, այնպէս որ թըռչունները կրնան գալ եւ բոյն դնել մեր ճիւղերուն վրայ (Մտ 13.32), այլ խօսքով՝ մարդիկ կրնան գալ

եւ մեր մօտ ու մեր միջոցաւ իրենց հոգիի հանգիստը գտնել: Բայց զգո՛յշ: Եթէ աղօթքի երկար ժամանակ տրամադրենք՝ չի նշանակեր թէ այս բոլորը մեքենաբար պիտի ըլլան: Խիստ կարեւոր է որ աղօթքի ժամանակ՝ մեր սի՛րտը աղօթէ եւ ո՛չ թէ մեր բերանը. մեր հոգի՛ն աղօթէ եւ ո՛չ թէ մեր շրթունքը: Աղօթքը պէտք է հաւատքի կրա՛կ ունենայ իր մէջ եւ ո՛չ թէ բառերու կոյտ: Աղօթք մը որ Սուրբ Հոգիին կրակով չ'առաջնորդուիր՝ աճում չի բերեր: Մեզ կ'աճեցնեն միայն այն աղօթքները՝ որոնց մէջ Սուրբ Հոգին ներկայ է, եւ որոնց մէջ հաւա՛տք կայ, սէ՛ր ու սի՛րտ կայ:

8) Իսկ ի՞նչ պէտք է ընէ մէկը որ սկսնակ է իր աղօթական կեանքին մէջ:

Իր աղօթական կեանքին մէջ սկսնակ եղող մը չի կրնար երկար աղօթել: Սուրբ հայրեր կը պատուիրեն, թէ մէկը որ նոր աղօթքի կը սկսի՝ պէտք է աղօթքի յատուկ ժամ ճշդէ եւ յարգէ զանիկա, որովհետեւ, եթէ յատուկ ժամ չճշդէ եւ չյարգէ զանիկա՝ շուտով կը հեռանայ աղօթական կեանքէն, իսկ եթէ աղօթքի յատուկ ժամ կամ պահ ճշդէ եւ յարատեւէ անոր մէջ, Սուրբ Հոգին կը գործէ ու կը ներգործէ անոր սրտին ու հոգիին մէջ

եւ ան կը սկսի աստիճանաբար աճիլ ու զօրանալ իր աղօթական ու հաւատքի կեանքին մէջ։ Եւ երբ աճի ու զօրանայ իր աղօթական ու հաւատքի կեանքին մէջ, ինքնաբերաբար կը սկսի իր աղօթքի ժամերը կամ վայրկեանները աւելցնել, եւ տեղ մը կը հասնի որ կը սկսի ճանչնալ եւ ըմբռշխնել Աստուծոյ սէրը աղօթքի պահուն, եւ ալ չի մտածեր աղօթքի ժամերուն ու վայրկեաններուն մասին, այլ՝ Աստուծոյ եւ անոր սիրոյն ու քաղցրութեան մասին, եւ իրեն համար աղօթքի պահը կը դառնայ իր սիրելի Փրկիչին հետ անցուած սիրոյ պահ մը։

9) Ինչո՞ւ համար երբեմն մեր աղօթքները չեն պատասխանուիր։

ա) Շատ անգամ մեր աղօթքները չեն պատասխանուիր, որովհետեւ մե՛նք չենք ակնկալեր, չենք սպասեր եւ երբեմն ալ չենք հաւատար որ պիտի պատասխանուին։

բ) Շատ անգամ մեր անպատրաստ ըլլալն է որ մեր աղօթքը անպատասխան կը ձգէ։ Օրինակ, երբ «Հայր մեր»ի մէջ կ'ըսենք՝ *«Քու կամքդ թող ըլլայ»,* մենք պատրա՞ստ ենք թոյլ տալու որ Աստուծոյ կամքը ըլլայ մեր կեանքին մէջ։ Աստուծոյ կամքն է որ սուրբ եւ արդար կեանք մը ապրինք, ուս-

տի, երբ կ'ըսենք *«Քու կամքդ թող ըլլայ»*՝ Աստուծոյ ըսած կ'ըլլանք՝ *«մեզ սուրբ ըրէ, մեզ արդար ըրէ»*. բայց մենք պատրա՞ստ ենք Տիրոջ ձեռքով սրբուելու եւ արդար ըլլալու: Գիտե՞նք արդեօք թէ Տէրը ինչ նեղութիւններ, փորձութիւններ, հալածանքներ, ցաւեր ու զրկանքներ, անտեսումներ ու նախատինքներ թոյլ պիտի տայ մեզ սրբելու ու սուրբ ընելու համար, մենք պատրա՞ստ ենք այս բոլորը կրելու սիրով, համբերութեամբ, ժպիտով ու Սուրբ Հոգիով: Եթէ մեր հաւատքին մէջ պէտք եղածին չափ չենք աճած՝ չենք կրնար այս բոլորը կրել, եւ քանի չենք կրնար՝

Տէրը չի պատասխաներ մեր աղօթքին: *«Քու կամքդ թող ըլլայ»* խօսքը սոսկ օրինակ մըն է: Հազար օրինակ կարելի յիշել ցոյց տալու համար թէ Տէրը ինչո՛ւ չի պատասխաներ մեր աղօթքին: Յաւելեալ օրինակով մը բաւարարուինք. երբ կ'աղօթենք մէկու մը համար որ մեզ կ'ատէ ու մեզի թշնամութիւն կ'ընէ եւ կը խնդրենք Աստուծմէ որ փոխէ անոր սիրտը մեզի հանդէպ, մենք պատրա՞ստ ենք մեր այս աղօթքին պատասխանը առնելու. ո՛չ, պատրաստ չենք: Գիտէ՞ք երբ պատրաստ կ'ըլլանք. երբ դադրինք մեզ ատող անձը թշնամի նկատելէ, երբ սոր-

վինք զայն Յիսուսի արեան գինը նկատել եւ Յիսուսի սիրով սիրել. ահա ա՛յն ատեն միայն Տէրը կը պատասխանէ մեր աղօթքին ու կը փոխէ անոր սիրտը մեզի հանդէպ։

գ) Երբեմն մեր մեղքերը իրե՛նք պատճառ կը դառնան որ Տէրը չպատասխանէ մեր աղօթքներուն։ Ի՞նչպէս կրնանք ակնկալել որ Տէրը պատասխանէ մեր աղօթքին երբ մենք մեղքի մէջ ենք եւ իր կամքէն դուրս կը գտնուինք։ Եթէ Տէրը պատասխանէ մեղքի մէջ ապրող մարդուն աղօթքին՝ անիկա երբեք ալ պիտի չմտածէ իր մեղքերը խոստովանելու եւ անոնցմէ հրաժարելու մասին։

դ) Շատ անգամ չի պատասխաներ մեր աղօթքին, որովհետեւ աղօթքի ժամանակ՝ մե՛ր կամքին կատարումն է որ կը հետապնդենք եւ ո՛չ թէ Աստուծոյ կամքին կատարումը։ Կ'աղօթենք եւ Աստուծոյ կ'ըսենք թէ ի՛նչ կ'ուզենք, բայց բնաւ չենք հարցներ Աստուծոյ թէ ի՛նք ինչ կ'ուզէ։ Այնքան ատեն որ չենք սորված Աստուծոյ կամքը գերադասել քան մեր կամքը, եւ չենք սորված Աստուծոյ ըսել՝ *«Քու կամքդ թող ըլլայ»*՝ Աստուած չի պատասխաներ մեր աղօթքին։

ե) Դեռ կարելի է թուել շատ պատճառներ։ Հաւանաբար Աստուած չի պատասխաներ, որովհե-

տեւ մեր խնդրածը իր կամքին հակառակ է, կամ որովհետեւ մեր մօտ անհամբերութիւն կը գտնէ. աղօթքի ամէն պատասխան իր ատենը եւ իր ձեւը ունի. պատասխանի ատենը եւ ձեւը Աստուած ի՛նք պիտի որոշէ եւ ո՛չ թէ մենք: Աստուած կրնայ չպատասխանել մեր աղօթքին երբ տեսնէ որ մեր անձնական հաճոյքին համար է որ կը խնդրենք: Երբեմն թերահաւատութիւնը պատճառ կը դառնայ որ մեր աղօթքը չպատասխանուի: Կրնայ նաեւ չպատասխանել երբ տեսնէ որ մենք իրմով չենք հետաքրքրուած, այլ միայն կ'ուզենք իրմէ օգտուիլ: Եւայլն:

10) Ի՞նչ է խրատս ձեզի։

Աղօթեցէ՛ք։ Սրտա՛նց աղօթեցէ՛ք։ Աղօթքը լեզո՛ւն է երկինքին ու երկնաբնակներուն։ Աղօթեցէ՛ք, եւ ձեր աղօթքներով երկինքը ցնցեցէք։

Աղօթեցէ՛ք, եւ ձեր աղօթքներով՝ երկինքն ու երկնաբնակները ձեզի օգնական, զօրակից ու պատերազմակից դարձուցէք։

Աղօթեցէ՛ք, եւ ձեր աղօթքներով՝ երկինքի գահակալ Աստուածը՝ ձեր սիրտերուն Գահակալը դարձուցէք։

Աղօթեցէ՛ք, եւ ձեր աղօթքներով՝ երկինքի սուրբ հրեշտակները ձեր շուրջ բոլորեցէք եւ զանոնք Սա-

տանային ու անոր չար ոգիներուն դէմ շարեցէք։

Աղօթեցէ՛ք, եւ ձեր աղօթքներով՝ Սուրբ Հոգին ձեր սիրտերուն մնայուն բնակիչը եւ ձեր կեանքին առաջնորդը դարձուցէք։

Աղօթեցէ՛ք, եւ ձեր աղօթքներով՝ խաչն ու Խաչեալ Փրկիչը ձեր թիկնապահն ու ապաւէնը դարձուցէք։

Աղօթեցէ՛ք, եւ ձեր աղօթքներով՝ ձեր անունները կենաց Գիրքէն անջնջելի պահեցէք։

Աղօթեցէ՛ք, եւ ձեր աղօթքներով՝ Աստուածածինը ձեր պաշտպանն ու հոգատարը դարձուցէք։

Առանց աղօթքի մի ապրիք, որպէսզի վերը Աստուծոյ հետ ապրիք։